

ELÄINTEN MERKINNÄN JA REKISTERÖINNIN VALVONTA

Tiedote valvottavalle tilalle

PERUSTIETOA ELÄINTEN MERKINNÄN JA REKISTERÖINNIN VALVONNASTA

Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin tavoitteena on seurata eläimistä peräisin olevan elintarvikkeen kulkua tuotantoketjun alusta loppuun. Jotta kuluttaja voi vakuuttua tuotteen turvallisuudesta, on elintarviketuotannon oltava läpinäkyvää ja tuote on voitava jäljittää lähtöpisteeseensä asti. Myös mahdollisen eläntaudin puhjetessa on oleellista tietää missä kukin eläin on ollut, jotta todennäköisesti tartunnan saaneet eläimet voidaan tehokkaasti jäljittää ja erotella muista eläimistä. Eläinten jäljitettävyyden varmistamiseksi tuotantoeläimet on merkittävä luotettavasti ja kattavasti, niiden pitopaikoista on pidettävä ajantasaista rekisteriä ja eläinten syntymät, kuolemat, siirrot tilalta ja tilalle sekä eri pitopaikkojen välillä tulee ilmoittaa rekistereihin ja merkitä eläinluetteloihin vaatimusten mukaisesti.

Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvontaa tehdään nauta-, sika- sekä lammas- ja vuohitiloille. Vähintään kolme prosenttia kaikista kyseisten eläinlajien pitäjistä valvotaan vuosittain. Vuodesta 2005 lähtien nautojen, sikojen, lampaiden ja vuohien merkitsemis- ja rekisteröintivaatimukset ovat olleet osa täydentäviä ehtoja, jotka ovat suurimman osan tiloille maksettavien maataloustukien ehtona. Täydentävien ehtojen noudattamisessa havaittujen laiminlyöntien vaikutuksesta tilalle maksettaviin maataloustukiin on kerrottu kappaleessa ”Valvonnan havaintojen vaikutukset tilalle maksettaviin maataloustukiin”.

Tilakäynnein valvottavista tiloista 20-25 % valitaan valvontaan satunnaisesti ja loput tilat riskitekijöihin perustuen. Myös Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla (ELY) on mahdollisuus ottaa tiloja valvottavaksi keskitettyjen otantojen ulkopuolelta.

Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonnan yhteydessä suoritetaan usein myös Maaseutuvirasto Mavin vastuulla olevia, eläinperusteisesti myönnettävien EU-rahoitteisten sekä kansallisten tukien valvontoja.

Paikan päällä tehtävän tarkastuksen tilalla suorittavat ELY-keskusten sekä Ahvenanmaan valtionviraston tarkastajat. Valvontaa ohjaa ja hallinnoi Elintarviketurvallisuusvirasto Evira. Valvonnasta voidaan ilmoittaa etukäteen, mutta komission asetus edellyttää, että valvontoja tulee suorittaa myös ennalta ilmoittamatta. Ennakoilmoituksen saa tehdä aikaisintaan 48 tuntia ennen tilakäyntiä.

TILAKÄYNTI

Valvonnassa tarkastetaan kaikilta tiloilta rekisteröitymisen tiedot Eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisterissä. Eläintenpitäjäksi tulee rekisteröityä ennen eläintenpidon aloittamista; rekisteröitymislomake toimitetaan maaseutuelinkeinoviranomaiselle. Myös eläintenpidon keskeytymisestä vähintään kuuden kuukauden ajaksi ja toiminnan kokonaan lopettamisesta tai uudelleen aloittamisesta on ilmoitettava. Nämä muutosilmoitukset tulee tehdä 30 päivän kuluessa tapahtuneesta muutoksesta.

Eläinten pitopaikoista rekisteriin tulee ilmoittaa paikkatiedot, eläinlajit ja niihin liittyvät tuotantomuodot. Jos rekisteröidyn pitopaikan tiedoissa, pitopaikan omistus- tai hallintasuhteissa, eläinlajeissa tai tuotantosuunnassa tapahtuu muutoksia tai pitopaikka poistuu käytöstä, ilmoitetaan myös nämä muutokset maaseutuelinkeinoviranomaiselle 30 päivän kuluessa tapahtuneesta.

Seuraavassa on kerrottu muut, eri eläinlajien valvonnassa tarkastettavat asiat.

a) Lammas- ja vuohitilat

Tilalla paikan päällä tarkastetaan yksilöeläinten korvamerkinnot, sekä eläinrekisteri- ja eläinluettelotiedot. Kukin eläin saa valvonnassa neljä statusta rekisterin, eläinluettelon, merkinnän ja pitopaikassa läsnäolon suhteen: 1 = kunnossa, 2 = lieviä puutteita, 3 = vakavia puutteita. Suurin annetuista osa-statuksista jää valvonnassa eläimen kokonaisarvioksi.

Valvontakäynnillä tarkastetaan myös takautuvasti tilan kaikkien kalenterivuoden alusta alkaen rekisteriin tehtyjen, eläinyksilöiden tapahtumailmoitusten ilmoitusaikojen noudattaminen. Säädösten mukaisesti eläintenpitäjän on ilmoitettava omistuksessaan tai hallinnassaan olevien lampaiden ja vuohien poistot, ostot, siirrot, löytymiset ja ulkomailta tuonnit Lammas- ja vuohirekisteriin viimeistään seitsemäntenä (7.) päivänä tapahtumasta. Karitsan/ kilin syntymäilmoitus eli emän karitsointi-/ poikimisilmoitus on tehtävä viimeistään kuuden (6) kuukauden iässä, mutta jos eläin siirretään syntymäpitopaikastaan ennen tuota ikää, on se rekisteröitävä ja merkittävä ennen siirtoa. Eläinluetteloon edellä mainitut tapahtumat tulee kirjata kolmen (3) päivän kuluessa tapahtumasta. Mikäli eläinluetteloa pidetään yllä sähköisesti, tarkoittaa se käytännössä sitä, että myös rekisteri-ilmoitukset tulee tehdä kolmen (3) päivän kuluessa tapahtumasta. Karitsoinnin ja poikimisen kirjaamisen määräaika on kuusi (6) kuukautta.

Lisätietoja lampaiden ja vuohien merkitsemisestä ja rekisteröinnistä: www.evira.fi > eläimet > eläinsuojelu ja eläinten pito > merkitseminen ja rekisteröinti > lampaat ja vuohet.

b) Nautatilat

Tilalla paikan päällä tarkastetaan kaikkien yksilöeläinten korvamerkinnot, sekä eläinrekisteri- ja eläinluettelotiedot. Kukin eläin saa valvonnassa neljä statusta rekisterin, eläinluettelon, merkinnän ja pitopaikassa läsnäolon suhteen: 1 = kunnossa, 2 = lieviä puutteita, 3 = vakavia puutteita. Suurin annetuista osa-statuksista jää valvonnassa eläimen kokonaisarvioksi.

Valvontakäynnillä tarkastetaan myös takautuvasti tilan kaikkien kalenterivuoden alusta alkaen rekisteriin tehtyjen, eläinyksilöiden tapahtumailmoitusten ilmoitusaikojen noudattaminen. Säädösten mukaisesti eläintenpitäjän on ilmoitettava omistuksessaan tai hallinnassaan olevien nautojen syntymät, poistot, ostot ja siirrot Nautarekisteriin viimeistään seitsemäntenä (7.) päivänä tapahtumasta. Eläinluetteloon edellä mainitut tapahtumat tulee kirjata kolmen (3) päivän kuluessa tapahtumasta. Mikäli eläinluetteloa pidetään yllä sähköisesti, tarkoittaa se käytännössä sitä, että myös rekisteri-ilmoitukset tulee tehdä kolmen (3) päivän kuluessa tapahtumasta.

Lisätietoja nautojen merkitsemisestä ja rekisteröinnistä: www.evira.fi > eläimet > eläinsuojelu ja eläinten pito > merkitseminen ja rekisteröinti > nautaeläimet.

c) Sikatilat

Valvontakäynnillä lasketaan tilan pitopaikkakohtainen eläinmäärä eläinryhmittäin; porsaas, lihasiat, nuoret siitossiat, emakot ja karjut. Lisäksi tarkastetaan eläinten merkinnät ja pitopaikkakohtaiset eläinluettelot. Sikarekisteriin tehdyt eläinmääräilmoitukset tarkastetaan valvontavuodelta ja sitä edeltävältä kalenterivuodelta ja eläinten osto-, poisto- ja siirtoilmoitukset valvontaa edeltävien kolmen (3) kuukauden ajalta.

Eläintenpitäjän on ilmoitettava Sikarekisteriin hallinnassaan olevissa pitopaikoissa kunkin kuukauden ensimmäisenä päivänä olleiden sikojen lukumäärät sekä kuukauden aikana syntyneiden ja kuolleiden sikojen lukumäärät vähintään kolme (3) kertaa vuodessa: tammi-huhtikuun tiedot toukokuun loppuun mennessä, touko-elokuun tiedot syyskuun loppuun mennessä ja syys-joulukuun tiedot seuraavan vuoden tammikuun loppuun mennessä. Sikojen osto-, myynti- ja siirtoilmoitukset tulee tehdä Sikarekisteriin seitsemän (7) päivän kuluessa tapahtumasta. Eläintenpitäjän on myös pidettävä sioistaan ajan tasalla olevaa luetteloa pitopaikoittain.

Lisätietoja sikojen merkitsemisestä ja rekisteröinnistä: www.evira.fi > eläimet > eläinsuojelu ja eläinten pito > merkitseminen ja rekisteröinti > siat.

VALVONTAPÖYTÄKIRJA

Tilalla suoritetusta tarkastuksesta tehdään perustarkastuksen havaintopöytäkirja, josta eläintenpitäjä saa kopion joko heti paikan päällä tarkastuksen jälkeen tai myöhemmin postitse.

Eläintenpitäjällä tai hänen edustajallaan on mahdollisuus lisätä valvontapöytäkirjaan omat huomautuksensa sekä allekirjoittaa pöytäkirja. Allekirjoituksen puuttuminen ei estä asian jatkokäsittelyä. Täydentävien ehtojen valvonnan kyseessä olleessa valvontapöytäkirjan allekirjoittaminen ei myöskään poista muutoksenhakuoikeutta tukipäätöksestä, jonka tekee maaseutuelinkeinoviranomainen; katso kohta ”muutoksenhakuoikeus” sivulla 6.

HALLINTOPÄÄTÖS ELÄINTEN VÄLIAIKAISESTA SIIRTOKIELLOSTA

Eläimiä, joilla on todettu merkinnässä ja/ tai rekisteröinnissä vakavia puutteita (valvontapöytäkirjassa status 3), ei saa luovuttaa tai siirtää pitopaikasta. Mikäli vakavia puutteita havaitaan yli 20 prosentilla pitopaikan eläimistä, siirtorajoitus koskee kaikkia kyseisen pitopaikan saman eläinlajin eläimiä. Pitopaikassa tarkastuksen suorittanut valvontaviranomainen määrää hallintopäätöksellä heti voimaanastuvan väliaikaisen siirtokiellon asian selvittämisen tai epäkohdan poistamisen ajaksi. Väliaikainen siirtokiello on voimassa kunnes aluehallintovirasto antaa asiassa lopullisen ratkaisun. Päätöksen lisäksi eläintenpitäjälle annetaan selvityspyyntö, josta on kerrottu tarkemmin seuraavassa kappaleessa.

SELVITYSPYYNTÖ

Mikäli tilalla on havaittu vakavia puutteita eläinten merkinnässä ja/ tai rekisteröinnissä (eläimen status = 3) ja on tehty hallintopäätös yksittäisiä eläimiä tai koko pitopaikkaa koskevasta väliaikaisesta siirtokiellosta, eläintenpitäjälle annetaan valvontakäynnillä myös selvityspyyntö. Selvityspyynnössä eläintenpitäjää pyydetään

- a) antamaan selitys niistä seikoista, jotka ovat johtaneet päätöksessä todettuihin puutteisiin JA
- b) antamaan selvitys niistä toimenpiteistä, joihin on ryhdytty todettujen puutteiden korjaamiseksi

Mahdollinen selvitys tulee antaa kirjallisesti ja toimittaa alueen aluehallintovirastoon ja Ahvenanmaalla valtionvirastoon; merkinnän ja rekisteröinnin valvonnasta alueella vastaavan läänineläinlääkäriin yhteystiedot on kirjattu selvityspyyntölomakkeeseen. Esimerkiksi korvamerkintäpuutteiden osalta selvitys korjaavista toimenpiteistä voidaan antaa esim. liittämällä selvitykseen valokuva, joka todistaa että merkintäpuute on korjattu. Aikaa selvityksen antamiselle varataan todettujen puutteiden laajuus huomioon ottaen 1-2 viikkoa.

VALVONNAN JOHTOPÄÄTÖKSET

Johtopäätöksen valvonnasta tekee aluehallintoviraston läänineläinlääkäri. Mikäli valvonnassa on todettu vakavia puutteita eläinten merkinnässä ja/ tai rekisteröinnissä, johtopäätös tehdään selvityspyynnön määräajan päättymisen jälkeen. Johtopäätöksessä otetaan huomioon selvityspyyntöön mahdollisesti annettu vastine. Mikäli eläintenpitäjän antama vastine osoittaa, että laiminlyönnit on korjattu, läänineläinlääkäri tekee päätöksen valvonnan yhteydessä väliaikaiseksi asian selvittämisen ajaksi määrättyjen siirtokiellojen purkamisesta. Ellei korjaavista toimenpiteistä voida tässä yhteydessä varmistua, väliaikaiset siirtokiellot muutetaan asiasta annettavalla hallintopäätöksellä pysyviksi ja määrätään tehtäväksi jälkitarkastus.

Jälkitarkastus

Mikäli valvonnassa todetut vakavat puutteet sitä vaativat, läänineläinlääkäri voi määrätä jälkitarkastuksen jossa tarkastetaan, että perustarkastuksessa havaitut, merkintää ja rekisteröintiä koskevat vakavat puutteet on korjattu. Rekistereihin tehdyt korjaukset voidaan varmentaa hallinnollisesti ja korvamerkinnöissä havaitut puutteet tilakäynnillä. Kun puutteet on todettu korjatuiksi, määrätty siirtokiellot voidaan purkaa.

Täydentävien ehtojen johtopäätös ja mahdolliset seuraamukset

Perustarkastuksen havaintojen perusteella aluehallintoviraston läänineläinlääkäri tekee perustarkastuksen havaintopöytäkirjan liitteeseen johtopäätökset valvonnasta, sekä ehdottaa mahdollisia täydentävien ehtojen seuraamuksia, joiden taso riippuu todetun laiminlyönnin vakavuudesta. Kuulemiskirje toimitetaan tilalle yhdessä johtopäätöspöytäkirjan kanssa. Täydentävien ehtojen seuraamukset vahvistaa vielä lisäksi ELY-keskuksen koordinaattori, joka tekee eri valvontaosioiden seuraamusprosenttiehtotusten perusteella lopullisen pöytäkirjan kaikista tilan kyseisen tukivuoden täydentävien ehtojen valvonnoista.

Valvonnan havaintojen vaikutukset tilalle maksettaviin maataloustukiin

Täydentävät ehdot ovat perustuen, viherryttämistuen, nuoren viljelijän tuen, peltokasvipalkkion, lammasta- ja vuohipalkkioiden, lypsylehmäpalkkion, nautapalkkion, ympäristökorvauksen (ympäristösitoumus ja ympäristösopimukset), luonnonmukaisen tuotannon korvauksen, luonnonhaittakorvauksen ja eläinten hyvinvointikorvauksen ehtona. Mahdollinen sanktio kohdistuu siis kaikkiin edellä mainittuihin tilalle maksettaviin tukiin.

Täydentävien ehtojen seuraamusprosenttia määrättäessä arvioidaan noudattamatta jättämisen laajuutta, vakavuutta, kestoa, tahallisuutta sekä toistuvuutta. Perusseuraamus täydentävien ehtojen rikkeitä havaittaessa on 3 %. Vähäisten laiminlyöntien osalta seuraamus voi olla myös ns. varhainen varoitus tai 1 %. Vakavammissa rikkeissä seuraamus voi olla 5 %. Myös toistuvasti havaittu sama rike tai rikkeen toteaminen tahalliseksi korottaa sanktioprosenttia. Seuraamus voi nousta jopa 100 prosenttiin.

Tilanteissa joissa tilalla ei ole havaittu muita vakavia puutteita vaan ainoastaan pelkkiä hyvin lyhyitä rekisteri-ilmoitusviiveitä erittäin vähäisessä määrässä ilmoituksista ja viiveiden taustalla voidaan valvontatilanteessa todeta olleen inhimilliset erehdykset, läänineläinlääkäri voi valvonnan johtopäätöksen tekijänä jättää täydentävien ehtojen seuraamuksen ehdottamatta.

Lisätietoa täydentävistä ehdoista ja merkinnän ja rekisteröinnin valvonnan seuraamuksista löytyy Eviran internetsivuilta: www.evira.fi > yhteiset > täydentävät ehdot.

Muutoksenhakuoikeus

Hallintopäätöksiin eläinten siirtokielloista voi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Toimivaltainen hallinto-oikeus ja muut valituksen tekemistä koskevat tiedot löytyvät päätöksen liitteenä olevasta valitusosoituksesta.

Viljelijä voi hakea oikaisua täydentävien ehtojen valvonnan lopputulokseen tukipäätöksestä, jonka tekee maaseutuelinkeinoviranomainen. Päätöksien liitteenä olevissa oikaisuvaatimusosoituksissa annetaan ohjeet oikaisujen tekemiseen.

Alueellisten ELY-keskusten, Aluehallintovirastojen ja Ahvenanmaan valtionviraston yhteystiedot:

ELY-keskus	Puhelinvaihte	Aluehallintovirasto	Puhelinvaihte
Uusimaa	0295 021 000	Etelä-Suomi	0295 016 000
Häme	0295 025 000		
Kaakkois-Suomi	0295 029 000		
Varsinais-Suomi	0295 022 500	Lounais-Suomi	0295 018 000
Satakunta	0295 022 000		
Pirkanmaa	0295 036 000	Länsi- ja Sisä-Suomi	0295 018 450
Keski-Suomi	0295 024 500		
Etelä-Pohjanmaa	0295 027 500		
Pohjanmaa	0295 028 500		
Etelä-Savo	0295 024 000	Itä-Suomi	0295 016 800
Pohjois-Savo	0295 026 500		
Pohjois-Karjala	0295 026 000		
Pohjois-Pohjanmaa	0295 038 000	Pohjois-Suomi	0295 017 500
Kainuu	0295 023 500		
Lappi	0295 037 000	Lappi	0295 017 300
Ahvenanmaan valtionvirasto	018 635 270		